

Titulació	Tipus	Curs
Medicina	OB	4

Professor/a de contacte

Nom : Enriqueta Felip Font

Correu electrònic : enriqueta.felip@uab.cat

Equip docent

Cristina Arqueros Nuñez

Judith Serna Mont-Ros

José Pablo Maroto Rey

Luis Antonio Fernandez Morales

Maria Teresa Moran Bueno

José Luis Manzano Mozo

Maria Elena Elez Fernandez

Cristina Saura Manich

Susana Martinez Peralta

Mireia Margeli Vila

Elsa Dalmau Portulas

Rosa Querol Niñerola

Equip docent (extern a la UAB)

Anna Virgili

Georgia Anguera

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

- Equip docent:

- Unitat Docent Hospital Vall d'Hebron:

-Enriqueta Felip

-Cristina Saura

-Elena Élez

-Judith Serna

- Unitat Docent Hospital de Sant Pau:

-Pablo Maroto

-Cristina Arqueros

-Susana Martínez

-Georgia Anguera

-Anna Virgili

- Unitat Docent Germans Trias i Pujol:

-Teresa Moran

-Mireia Margelí Vila

-Jose Luis Manzano

- Unitat Docent Hospital Parc Taulí:

-Luis Antonio Fernández Morales

-Elsa Dalmau Portulas

-Rosa Querol Niñerola

PREREQUISITS:

- L'alumne haurà d'haver adquirit els coneixements corresponents a l'estructura i funció de l'organisme humà.
- Al mateix temps haurà adquirit coneixements i competència en Patologia estructural i molecular, Fisiopatologia i Semiologia clínica, Epidemiologia i Bases de la cirurgia.
- L'estudiant adquirirà el compromís de preservar la confidencialitat i secret professional de les dades que pugui tenir accés per raó d'aprenentatge als serveis assistencials. També en mantenir una actitud ètica professional en totes les seves accions.

Objectius

- L'Oncologia Mèdica és una especialitat mèdica que s'ocupa de la tipificació, estadificació, tractament i atenció integral dels pacients que pateixen un càncer.
- Les malalties oncològiques representen ser la segona causa de mort en els països occidentals i tenir un coneixement de les mateixes ha de permetre als futurs graduats en medicina tenir competència en l'atenció d'aquests malalts englobant aspectes d'orientació diagnòstica i terapèutica, identificació de les complicacions derivades del tractament, el control dels símptomes en la malaltia avançada i alhora alguns aspectes sobre la prevenció.

- Els objectius de l'assignatura són:

- 1) Adquirir coneixements en els mecanismes de carcinogènesi i progressió de les malalties tumorals;
- 2) Adquirir coneixements en els signes i símptomes guia de les neoplàsies més freqüents;
- 3) Adquirir coneixements sobre el diagnòstic, tipificació, estadificació i orientació terapèutica de les neoplàsies més freqüents;
- 4) Adquirir coneixements sobre teràpies dirigides, les complicacions del tractament;
- 5) Adquirir habilitats i competències en el maneig multidisciplinari de la malaltia i l'atenció integral d'un pacient amb càncer.

- Competències (l'listat segons memòria del grau)
- T01: Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
- T05: Demostrar, en l'activitat professional, un punt de vista crític, creatiu i orientat a la recerca.
- T06: Formular hipòtesis, recollir i valorar de forma crítica la informació per la resolució de problemes seguint el mètode científic.
- T08: Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
- T10: Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.
- E01: Reconèixer els elements essencials de la professió mèdica com a resultat d'un procés evolutiu, científic i sociocultural, incloent els principis ètics, les responsabilitats legals i l'exercici professional centrat en el pacient.
- E10: Reconèixer el seu paper en equips multidisciplinaris, assumint el lideratge quan sigui adient, tant pel subministrament de cures de la salut, com en les intervencions per la promoció de la salut.
- E24: Demostrar que comprèn l'estructura i funció de l'organisme humà en situació de malaltia en les diferents etapes de la vida i en els dos sexes.
- E25: Demostrar que comprèn els mecanismes de les alteracions de l'estructura i de la funció dels aparells i sistemes de l'organisme en situació de malaltia.
- E26: Demostrar que comprèn les manifestacions de la malaltia sobre l'estructura i funció del cos humà.
- E27: Demostrar que comprèn els agents causants i factors de risc que determinen els estats de salut i el desenvolupament de la malaltia.
- E32: Demostrar que comprèn els fonaments d'acció, indicacions, eficàcia i relació benefici-risc de les intervencions terapèutiques, basant-se en l'evidència científica disponible.
- E34: Reconèixer el rol de la complexitat, la incertesa i la probabilitat en la presa de decisions de la pràctica mèdica.
- E36: Obtenir i elaborar una història clínica que contingui tota la informació rellevant, estructurada i centrada en el pacient, tenint en compte tots els grups d'edat, sexe, els factors culturals, socials i ètnics. Realitzar els procediments pràctics fonamentals d'exploració i tractament.
- E37: Realitzar un examen físic general i per sistemes, apropiat a l'edat del pacient i al sexe, de manera completa i sistemàtica i una valoració mental.
- E38: Realitzar els procediments pràctics fonamentals d'exploració i tractament.
- E39: Indicar les tècniques i procediments bàsics de diagnòstic i analitzar i interpretar els resultats per precisar millor la naturalesa dels problemes.

- E40: Elaborar una orientació diagnòstica i establir una estratègia d'actuació adequada, valorant els resultats de l'anamnesi i l'exploració física, així com els resultats posteriors de les exploracions complementàries indicades.
- E41: Reconèixer i actuar en les situacions que posen la vida en perill immediati aquelles altres que requereixen atenció immediata.
- E43: Indicar la terapèutica més adequada dels processos aguts i crònics més prevalents, així com dels malalts en fase terminal.
- E47: Escoltar amb atenció, obtenir i sintetitzar informació pertinent sobre els problemes que presenta el malalt i comprendre el contingut d'aquesta informació.
- E48: Establir una bona comunicació interpersonal que el capaci per a dirigir-se amb eficiència i empatia als pacients, familiars, acompanyants, metges i altres professionals sanitaris.
- E49: Redactar històries clíniques, informes mèdics i altres registres mèdics de forma comprensible a tercers.
- E50: Comunicar-se de forma efectiva i clara, tant de forma oral com escrita, amb els pacients, familiars i acompanyants per a facilitar el procés de la presa de decisions, el consentiment informat i compliment de les prescripcions.
- E51: Donar de forma adient al pacient i/o acompanyant la informació pertinent sobre el procés patològic, les seves bases i les seves conseqüències incloent les males notícies.
- E53: Mantenir i utilitzar els registres amb informació de malalt pel seu posterior anàlisi, preservant la confidencialitat de les dades.

Resultats d'aprenentatge

1. Descriure la persona humana com un ésser multidimensional en el qual la interrelació de factors biològics, psicològics, socials, ecològics i ètics condicionen i modifiquen els estats de salut i malaltia, i les seves manifestacions.
2. Explicar els aspectes ètics, legals i tècnics i també la confidencialitat relacionats amb la documentació dels malalts.
3. Explicar la intervenció multidisciplinària durant el procés assistencial dels pacients.
4. Anticipar i contrastar la informació per a prendre decisions correctament.
5. Identificar la malaltia tumoral, el seu diagnòstic i maneig.
6. Valorar la rellevància de cada signe i símptoma en la malaltia actual.
7. Valorar el valor semiològic de les proves de laboratori utilitzades en les patologies humanes més freqüents.
8. Identificar els factors físics, químics, ambientals, hàbits alimentaris i ús de drogues, factors psíquics, socials i laborals, i carcinògens que determinen el desenvolupament de la malaltia.
9. Identificar els marcadors bioquímics, citogenètics i de biologia molecular aplicats al diagnòstic clínic amb rellevància en el diagnòstic per imatge: radiològic - anatomopatològic.
10. Descriure els factors generals i locals que influeixen en el desenvolupament de les malalties.
11. Valorar la relació entre l'eficàcia i el risc de les principals intervencions terapèutiques.
12. Valorar l'eficiència de les principals intervencions terapèutiques.
13. Realitzar una història que compregui els antecedents personals, fisiològics i patològics de la malaltia, a més dels principals signes i símptomes de les malalties de l'aparell respiratori, circulatori, digestiu, de la sang i òrgans hematopoètics, sistema nerviós, aparell locomotor, aparell genitourinari, metabolisme i sistema endocrí.
14. Realitzar correctament l'entrevista per extreure les dades clíniques rellevants.
15. Recollir, seleccionar i registrar la informació rellevant subministrada pel pacient i els seus acompanyants.
16. Identificar les situacions clíniques greus.
17. Realitzar una exploració física general i de l'aparell respiratori, circulatori, digestiu, de la sang i òrgans hematopoètics, sistema nerviós, aparell locomotor, aparell genitourinari, metabolisme i sistema endocrí.
18. Identificar els símptomes d'ansietat, depressió, psicòtics, consum de tòxics, deliri i deteriorament cognitiu.
19. Proposar una estratègia diagnòstica bàsica per arribar al diagnòstic definitiu.
20. Valorar críticament els resultats de les exploracions complementàries tenint presents les seves limitacions.

21. Ordenar els signes i símptomes per fer un diagnòstic sindròmic diferencial.
22. Establir un pla d'actuació terapèutica considerant les necessitats del pacient i del seu entorn familiar i social, que impliqui tots els membres de l'equip de salut.
23. Distingir les situacions que necessitin ingrés hospitalari i aquelles que necessitin ingrés en unitats de vigilància intensiva.
24. Identificar el tipus, l'evolució i les limitacions de les malalties cròniques, les seves possibilitats terapèutiques i la prevenció de les seves complicacions.
25. Valorar la incapacitat física, així com les seves repercussions per al malalt i el seu entorn familiar.
26. Categoritzar les situacions d'emergència d'acord amb els índexs de gravetat disponibles.
27. Establir una orientació diagnòstica i terapèutica en situacions d'emergència.
28. Identificar els fonaments de la medicina pal·liativa.
29. Indicar les intervencions terapèutiques adequades per als principals problemes de salut.
30. Informar el pacient, adequadament i amb la màxima informació possible, sobre l'estat de salut, els passos diagnòstics, les exploracions complementàries i els tractaments.
31. Detallar els passos i els procediments que cal seguir per comunicar males notícies.
32. Demostrar, en l'activitat professional, un punt de vista crític, creatiu i orientat a la recerca.
33. Formular hipòtesis i recollir i valorar de manera crítica la informació per a la resolució de problemes seguint el mètode científic.
34. Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
35. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.
36. Fonamentar els mecanismes causants d'alteracions d'imatge radiològica i anatomopatològiques de les malalties més habituals dels diferents aparells i sistemes.
37. Establir una comunicació efectiva i clara amb el pacient i els seus familiars.
38. Identificar els símptomes guia de les neoplàsies més comunes.
39. Identificar imatges de normalitat.
40. Relacionar les troballes clíniques amb els obtinguts per les proves d'imatge.
41. Descriure les principals tècniques diagnòstiques i terapèutiques que es realitzen en el servei hospitalari corresponent a l'assignatura.
42. Descriure la història natural de les neoplàsies.
43. Descriure els mecanismes del dolor i altres símptomes freqüents en la fase terminal i establir un pla terapèutic.
44. Identificar els signes guia de les neoplàsies més comunes.

Continguts

Tema 1. Concepte de l' Oncologia. Bases epidemiològiques del càncer

- Concepte de la malaltia oncològica com a malaltia sistèmica
- Consideracions epidemiològiques
- Diagnòstic precoç
- Descripció de la Prevenció primària i secundària

Tema 2. Diagnòstic de les malalties oncològiques (I). Història natural de la malaltia i patrons de disseminació de les neoplàsies més freqüents

- Patrons de disseminació
- Importància de l'estadificació
- Sistemes de classificació més emprats
- Símptomes generals de la malaltia avançada
- Desnutrició
- Febre tumoral
- Alteracions hematològiques
- Metàstasi òssies
- Metàstasi cerebrals

Tema 3. Diagnòstic de les malalties oncològiques (II)

- Importància de l' estat general del pacient
- Escales d'avaluació
- Escala de Karnofsky
- Escala ECOG
- Factors pronòstic en les neoplàsies
- Factors predictius de resposta al tractament

Tema 4. Diagnòstic de les malalties oncològiques (III)

- Biomarcadors de utilitat clínica en Oncologia
- Marcadores tumorals plasmàtics
- Plataformes genòmiques
- Seqüenciació massiva
- Biòpsia líquida

Tema 5. Càncer Hereditari i Familiar

- Fonaments del càncer familiar
- Principals síndromes de càncer familiar
- Fonaments del consell genètic

Tema 6. Principis del tractament del càncer (I): Paper de la Cirurgia

- Concepte de tractament radical / pal·liatiu
- Objectius del tractament amb cirurgia

Tema 7. Principis del tractament del càncer (II): Paper de la Cirurgia-II

- Cirurgia del càncer de mama
- Cirurgia del càncer de colon

Tema 8. Principis del tractament del càncer (III)

- Principis de la radioteràpia
- Principis del tractament amb quimioteràpia:
- Bases farmacològiques y farmacodinàmiques
- Concepte de intensitat de dosis / densitat de dosis
- Principals grups de citostàtics i mecanismes d' acció
- Principis de tractament hormonal: fonaments i fàrmacs
- Principals neoplàsies hormono-sensibles

Tema 9. Principis del tractament del càncer (IV): Efectes secundaris de la Quimioteràpia

- Efectes secundaris aguts
- Emesis

- Mucositis
- Neutropènia y neutropènia febril
- Anèmia
- Trombopènia
- Alopecia
- Efectes secundaris tardans
- Cardíacs
- Neurològics
- Pulmonars
- Gonadals
- Efectes secundaris de la hormonoteràpia

Tema 10. Principis del tractament del càncer (V): Teràpia Biològica

- Principals vies de senyalització
- Principis del tractament amb teràpia biològica
- Bases farmacològica
- Concepte de dosis biològica eficaç
- Principals grups de fàrmacs biològics en tumors sòlids
- Mecanismes d' acció i la seva aplicació clínica
- Efectes secundaris de la Teràpia biològica

Tema 11. Principis del tractament del càncer (VI): Teràpia Immunològica

- Fonaments de la immunoteràpia
- Aplicabilitat clínica
- Melanoma
- Tumors de cap i coll
- Tumors de ronyó i del uroteli
- Tumors de pulmó
- Càncer de mama

Tema 12. Principis del tractament del càncer (VI)

- Efectes secundaris de la immunoteràpia
- Efectes immuno-relacionats
- Patogènia dels mateixos
- Estratègia de diagnòstic i tractament

Tema 13. Cures Pal·liatives i càncer

- Concepte de qualitat de vida
- Instruments de mesura i avaluació
- Informació al pacient amb càncer
- Protagonistes de la situació final de vida: el pacient, la família l'equip terapèutic
- Factores que contribueixen al patiment: físic, emocional, social i espiritual
- Adaptació de pacients i familiars a la situació final de vida: fases de Kübler-Ross

Tema 14. Estratègia del control de símptomes en la malaltia avançada

- Dolor
- Fisiopatogènia
- Avaluació
- Factors pronòstics i principis bàsics del tractament analgèsic
- Escalera analgèsica de la OMS
- Síntomes respiratoris

Tema 15. Estratègia del control de símptomes en la malaltia avançada (II)

- Síntomes digestius
- Caquèxia - anorèxia i càncer
- Síndromes confusionals

Tema 16. Atenció a les neoplàsies mes freqüents (I): Introducció al càncer de pulmó

- Incidència i factors de risc
- Procés diagnòstic i estadificació
- Orientació del tractament - tractament multidisciplinar
- Pronòstic
- Seguiment

Tema 17. Atenció a les neoplàsies mes freqüents (II): Introducció als tumors digestius

- Incidència i factors de risc
- Estadificació
- Orientació del tractament - tractament multidisciplinar
- Pronòstic
- Seguiment

Tema 18. Atenció a les neoplàsies més freqüents (III): Introducció al càncer de mama

- Incidència i factors de risc
- Estadificació
- Orientació del tractament - tractament multidisciplinar
- Pronòstic
- Seguiment

Tema 19. Atenció a les neoplàsies mes freqüents (IV): Introducció al càncer de pròstata

- Incidència i factors de risc
- Estadificació
- Orientació del tractament - tractament multidisciplinari
- Pronòstic
- Seguiment

Tema 20. Principals Urgències Oncològiques; descripció a partir de casos clínics

- Neutropènia febril
- Hipercalcèmia

- Altres alteracions metabòliques: SIADH
- Síndrome de compressió medul·lar
- Síndrome de hipertensió intracranial
- Síndrome de vena cava superior

Programa de Seminaris

Seminari de simulació, rol-playing

- Informació en el diagnòstic
- Informació en la malaltia inicial, conseqüències del tractament (decisió compartida)
- Informació en la recaiguda: procés de decisió compartida
- Informació en la malaltia avançada: procés de decisió compartida

Seminari A. La comunicació en Oncologia: procés de decisió compartida

Seminari B. La Recerca clínica en Oncologia

- Paper de l'assaig clínic en el desenvolupament de nous medicaments
- Mètodes d'avaluació dels resultats. Mètode de RECIST

Seminari C. Bioètica en el final de la vida

Seminari D. Paper del Comitè de Tumors Multidisciplinari en l'estratègia diagnòstica i de tractament. Paper dels Comitès de Diagnòstic Molecular

Seminari E. Seminari de casos clínics: tumors de baixa incidència: sarcomes, tumors del sistema nerviós central, tumors de cap i coll. Concepte de tumor agnòstic

Seminari F. Seminari de casos clínics de cirurgia del càncer

- Cirurgia de les metàstasi
- Cirurgia pal·liativa

Seminari G. Seminari de casos clínics de cirurgia: càncer ginecològic

Seminari H. Seminari de casos clínics melanoma / tumors de ronyó i vies urinàries, tumors germinals

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Estudi personal, redacció cas clínic	50	2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9

PRÀCTICA CLÍNICA ASSISTENCIAL HUMANA (PCAh)	15	0,6	3, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44
Pràctica de simulació clínica avançada (PSCA)	2	0,08	9, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33
Seminari de casos clínics (SCC)	4	0,16	16, 17, 18, 19, 20, 21
Seminaris (SEM)	4	0,16	16, 17, 18, 19, 20, 21
Teoria (TE)	20	0,8	5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15

Metodologia

Pel curs actual els professors designats pels Departament de Medicina com a responsables de l'assignatura a nivell de Facultat i de les UDH són:

- Unitat Docent Hospital Sant Pau: Dr Pablo Maroto. email: jmaroto@santpau.cat
- Unitat Docent Hospital Vall d'Hebron: Dra. Enriqueta Felip. Email: efelip@vhio.net
- Unitat Docent Hospital Germans Trias i Pujol: Dra Teresa Moran. Email: mmoran@iconcologia.net
- Unitat Docent Hospital Parc Tauli: Dr. Luis Alfonso Fernandez Morales. Email: LFernandez@tauli.cat

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
ASSISTÈNCIA CLASSES (mínim 7 classes)	5%	0,2	0,008	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 26, 36
EXAMEN PRÀCTIC	30%	1	0,04	7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 28, 42, 43, 44
EXAMEN TEÒRIC	40%	1,3	0,052	5, 7, 8, 9, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25
PRESENTACIÓ CAS CLÍNIC	20%	2,3	0,092	4, 6, 9, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35
SEMINARIS (tots)	5%	0,2	0,008	4, 9, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44

- La prova teòrica es realitzarà mitjançant un examen de 40 preguntes de resposta múltiple amb 5 possibles opcions de les quals una serà vàlida. Les respostes incorrectes restaran 0,25.
- La prova pràctica consistirà en la descripció de casos clínics amb 20 preguntes amb resposta

d'elecció múltiple amb 5 possibles opcions de les quals una serà vàlida. Les respostes incorrectes restaran 0,25.

- Cada alumne haurà de presentar al final de les pràctiques una memòria amb la descripció d'un cas clínic viscut durant la seva rotació, amb els següents apartats: a) Introducció; b) Descripció del cas i motiu d'ingrés/consulta; c) Identificació dels problemes que motiven ingrés/consulta; d) Estratègia de tractament; e) Evolució; f) Discussió amb 5 referències bibliogràfiques.
- Assistència obligatòria a tots els seminaris i a una proporció de classes (mínim 7 classes)
- Els estudiants que no hagin superat l'assignatura per mitjà de l'avaluació continuada es podran presentar una prova de recuperació que es convocarà amb la suficient antelació
- Els estudiants estaran aprovats si tenen al menys un 5 tenint en compte la suma de les puntuacions del examen teòric, examen pràctic, cas clínic i assistència a classe i a seminaris. Els estudiants que obtinguin menys de 5 punts s'hauran de presentar als dos exàmens de recuperació, el examen teòric i el pràctic, que en aquest cas es faran el mateix dia, i la nota final es calcularà de la mateixa manera.
- Els estudiants que no realitzin les proves d'avaluació tant teòrica com pràctica així com tampoc les pràctiques seran considerats com "No avaluats" exhauint els drets a la matrícula de l'assignatura.

Bibliografia

- Cancer. Principles & Practice of Oncology. Edit: Vivent T. DeVita Jr., Samuel Hellman, Steven A. Rosenberg. Dotzena edició. Wolters Kluwer. Filadelfia 2023. ISBN: 978-1-9751-8484-2
- Manual Washington Oncologia. Ramaswamy G and Morgensztem D eds. Lippincott Williams and Wilkins. Filadelfia 2022. ISBN 9788418563829
- Harrison Principios de Medicina Interna. Loscalzo J, Fauci A, Kasper D, Hauser S, Longo D, JL Jameson L eds. 21 edició. Mc Graw-Hill-Interamericana. Diciembre 2022. ISBN: 6071518024
- Karp Biología Celular y Molecular. Iwasa J, Marshall W, eds. 8ª edició. Mc Graw Hil. Ciudad de Méjico 2019. ISBN: 9781456269227
- Oxford Textbook of Oncology. Kerr DL, Haller DG, van de Velde C, Baumann M, eds. 3ª edició. Oxford Academic Press. Oxford 2019. ISBN 9780198832003
- Oncología Clínica. Cruz Hernández JJ, Rodríguez CA, Del Barco E. Fonseca E, eds. Setena edició. Madrid 2024: Aran Ediciones. ISBN 978-84-19381-87-3
- Adreces d'Internet d'interès:
- Institut Nacional del Càncer dels Estats Units: www.cancer.gov
- Sociedad Española de Oncología Médica (SEOM): www.seom.org
- Sociedad Americana d' Oncología Clínica (ASCO): www.asco.org
- Sociedad Europea d' Oncología Médica (ESMO): www.esmo.org

Programari

No se n'utilitza cap.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.
A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura